ประเด็นข้อมูล ศพก.ดีเด่น อำเภอควนกาหลง
จังหวัดสตูล

1. ประวัติและความเป็นมา

เกษตรกรต้นแบบ: นายอาแมน สาแล๊ะ อายุ 51 ปี

ที่อยู่: บ้านเลขที่ 220 บ้านโคกโดน หมู่ที่ 12 ตำบลทุ่งนุ้ย อำเภอควนกาหลง จังหวัดสตูล

เบอร์โทรศัพท์: 086 – 2978525

ศพก.อ.ควนกาหลง: ตั้งอยู่ในพื้นที่บ้านของเกษตรกรต้นแบบ จัดตั้งเมื่อปี พ.ศ. 2558 สมาชิกส่วนใหญ่เป็นเกษตรกรผู้ทำนาในพื้นที่ตำบลทุ่งนุ้ย เป็นทำนาแบบอาศัยน้ำฝนปีละ 1 ครั้ง เพื่อนำไปบริโภคในครัวเรือนและจำหน่ายในชุมชนเพียงเล็กน้อยจึงไม่เน้นการใช้สารเคมี

หลักสูตร

1. หลักสูตรหลัก การลดต้นทุนและเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตข้าว
2. หลักสูตรบังคับ เกษตรทฤษฎีใหม่/เกษตรผสมผสาน/เศรษฐกิจพอเพียง
3. หลักสูตรเสริม - บัญชีต้นทุนอาชีพ
   - องค์กรเกษตรกร
   - อาชีพเสริมจากการทำนา

แปลงเรียนรู้: แปลงนาข้าวของเกษตรกรต้นแบบที่มีการทำนาแบบนาดำ และนาหว่าน มีการจัดการแปลงที่ถูกต้องเหมาะสม อีกทั้งเป็นแปลงติดตามสถานการณ์การระบาดของโรคแมลงศัตรูข้าวอำเภอควนกาหลงซึ่งจะมีการสำรวจและรายงานเจ้าหน้าที่สำนักงานเกษตรอำเภอควนกาหลงอย่างน้อยสัปดาห์ละ 1 ครั้ง

ฐานเรียนรู้

1. การเริ่มต้นที่ดีในการทำนา การคัดเมล็ดพันธุ์ข้าวที่มีคุณภาพ การเตรียมดิน การแช่เมล็ดพันธุ์ข้าวก่อนปลูกด้วยไตรโคเดอร์มา

2. การจัดการดินและปุ๋ยในนาข้าว การรู้จักพื้นที่ Zoning นาข้าว การวิเคราะห์ดิน การผสมปุ๋ยใช้เองตามค่าแนะนำในนาข้าว การผลิตปุ๋ยหมักและน้ำหมักชีวภาพ

3. การป้องกันกำจัดโรคแมลงศัตรูข้าว การรู้จักโรคแมลงในนาข้าว การสำรวจโรคแมลงในนาข้าว การจัดการศัตรูพืชแบบผสมผสาน การผลิตขยายสารชีวภัณฑ์

4. BCG Model กับการทำนา B = Biotechnology Economy ใช้เมล็ดพันธุ์ข้าวที่มีคุณภาพไถกลบตอซัง ปลูกปอเทืองเป็นปุ๋ยพืชสดลดต้นทุนการผลิตด้านปุ๋ยในฤดูกาลถัดไป C = Circular Economy การนำฟางข้าวมาใช้เลี้ยงโคเนื้อ ตอซังไถกลบเป็นปุ๋ยพืชสดลดการเผา ไม่ปล่อยก๊าซคาร์บอนมอนอกไซด์ ไม่ทำให้เกิดก๊าซเรือนกระจก ลดสภาวะโลกร้อน นำมูลของโคเนื้อมาทำปุ๋ยหมักใช้ในนาข้าว/ปลูกผักยกแคร่บนคันนา นำแกลบที่ได้จากการสีข้าวมาผสมดินปลูกผักยกแคร่ นำรำข้าวมาเลี้ยงไก่/ปลา นำเศษผักมาทำน้ำหมัก G = Green Economy ใช้สารชีวภัณฑ์ป้องกันกำจัดโรคแมลงทดแทนการใช้สารเคมี

2. ความสำเร็จตามเป้าหมายของ ศพก.

การบริหารจัดการ ศพก.

- คณะกรรมการมีการแบ่งหน้าที่รับผิดชอบที่ชัดเจนและสร้างการรับรู้ให้เกษตรกรในพื้นที่รับทราบ เพื่อความสะดวกในการประสานงานที่ส่วนที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ การจัดการด้านปุ๋ย การจัดการศัตรูพืช รวมถึงมีการประชุมให้บ่อยครั้งขึ้นในช่วงฤดูการทำนาเพื่อติดตามสถานการณ์ในพื้นที่อย่างต่อเนื่อง

- การให้บริการของ ศพก. มีความต่อเนื่องและยั่งยืน เช่น เกษตรกรที่มารับปุ๋ยหมักจาก ศพก. ไปใช้จะต้องนำเศษวัสดุทางการเกษตรมาแลกในอัตรา 1 ต่อ 2 ส่วนน้ำหมักชีวภาพ อัตรา 1 ต่อ 5 เกษตรกรนำตัวอย่างดินมาส่งเพื่อนำไปวิเคราะห์ก่อนสนับสนุนโดโลไมท์ ธนาคารปุ๋ยชุมชนจัดหาแม่ปุ๋ยมาผสมบริการแก่เกษตรกรในรูปแบบสินเชื่อ โดยคำนวณให้ได้รับกำไร 10 %

- ศพก. มีการเชื่อมโยงเครือข่ายกับหน่วยงานต่างๆ เช่น ยืมรถอัดฟางข้าวจากแปลงใหญ่ข้าว ตำบลเกตรี อำเภอเมืองสตูล มาผลิตฟางอัดก้อนเพื่อเป็นอาหารโคเนื้อในพื้นที่

การแก้ปัญหาในพื้นที่

ก่อนถึงฤดูกาลผลิต คณะกรรมการ ศพก. มีการประชุมวางแผนการจัดหาเมล็ดพันธุ์ข้าว การผลิตขยายไตรโคเดอร์มาเพื่อแช่เมล็ดพันธุ์ข้าว การจัดหาปุ๋ยในการทำนา ติดตามสำรวจสถานการณ์ข้าวในพื้นที่ และประสานหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นจากการทำนา ได้แก่ ภัยแล้ง น้ำท่วม โรคแมลงศัตรูพืช ประสานรถเกี่ยวข้าวจากต่างพื้นที่

3. ปัจจัยที่ทำให้ประสบความสำเร็จ

- คณะกรรมการ ศพก. มีความเข้มแข็ง มีการดำเนินกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง
- ศพก. มีการบูรณาการกับหน่วยงานต่าง ๆ ทำให้สมาชิกมีการดำเนินกิจกรรมร่วมกันอย่างต่อเนื่อง เช่น เป็นสถานที่เรียนรู้หลักสูตรพิเศษและสถานที่ฝึกงานของนักศึกษาวิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีสตูล เป็นสถานที่ฝึกอบรมส่งเสริมอาชีพของหน่วยงานต่าง ๆ

4. แผนการพัฒนา ศพก. ในอนาคต

- การลดต้นทุนการผลิตด้านปุ๋ย โดยการรวมกลุ่มกันนำเศษวัสดุเหลือใช้ทางการเกษตรในท้องถิ่นมาทำปุ๋ยหมัก/น้ำหมักร่วมกัน เพื่อใช้ในฤดูกาลผลิตถัดไป

- ลดค่าใช่จ่ายในครัวเรือน ส่งเสริมการเลี้ยงเป็ดไข่ครัวเรือนละ 5 ตัว เพื่อบริโภคในครัวเรือน อีกทั้งยังช่วยกำจัดเศษอาหารในครัวเรือน และช่วยกำจัดหอยเชอรี่/ไส้เดือนดิน (พอกดินกอข้าว) ในนาข้าวได้อีกด้วย